

קונטרס

בְּדִיקַת חֶמֶץ

יְגִלָּה נִוְרָאוֹת נִפְלְאוֹת מֵעַנְיַן לַיִל בְּדִיקַת
חֶמֶץ, וּמָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֲבוֹדַתְנוּ בְּלֵילָה
זֶה.

בְּנוֵי וּמִיֶּסֶד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָא, אֲדוּנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נַתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוּבָא לְדַפּוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁבִלִיל בְּדִיקַת חֲמִץ, אִז
הוּא זְמַן מְסַגֵּל מְאֹד לְהִרְבֵּה דְּבָרִים, וּבִפְרָט
אִם בָּא לְיָדוֹ לְתַת צְדָקָה לְעֵנִי בְּעִבּוּר צָרְכֵי
הַחֵג, הוּא דְּבָר גָּדוֹל מְאֹד, וְאִם בָּא אִז עֵנִי
לְפֶתַח בֵּיתוֹ, יֵדַע שֶׁהֶקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב
אוֹתוֹ, וְשָׁלַח לוֹ מִתְּנָה עֵנִי. וְצָרִיכִים לְהִזְהַר
בְּדָבָר זֶה מְאֹד, כִּי הִרְבֵּה פְּעָמִים אָדָם טְרוּד
בְּבְדִיקַת חֲמִץ, וְהוּא אֵינּוּ שֶׁם לֵב, שֶׁהֶקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא שָׁלַח לוֹ בְּדִיוֹק עֲכָשׁוּ עֵנִי לְזִכּוֹת
בוֹ. (וְדַרְכּוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש נ"י לְסִיִּים בְּלִיל
בְּדִיקַת חֲמִץ בְּכָל שָׁנָה מְסַכֶּת תְּמִיד).

(אֲמַרֵי-מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תשע"ד)

קונטרס

בְּדִיקַת חֶמֶץ

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בְּלֵיל "בְּדִיקַת חֶמֶץ" מְקַדִּימִים לְבַדֵּק אֶת הַחֶמֶץ לְאוֹר הַנֵּר. מֵהוּ חֶמֶץ? כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת. בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַתְּנוּ נִכְנְסוּ אֵילוּ סִפְקוֹת, אֵילוּ קִשְׁיוֹת, שְׂזוּ קִלְפֹת עֲמִילָה, "הַיֵּשׁ הַזֶּה" בְּקִרְבָנוּ אִם אֵין" (שְׁמוֹת יז), שְׂזָהוּ חֶמֶץ, חֶמוֹץ הַמַּחִין, הַרְבֵּה פְּעָמִים אָדָם מְכַנֵּס בְּעֲצָמוֹ אֵילוּ קִשְׁיוֹת — "לָמָּה עָלִי עוֹבְרִים כָּל-כֶּף קָשָׁה הַחַיִּים וְלִשְׁנֵי קַל הַרְבֵּה יוֹתֵר?! " אֲשֶׁר זֶה כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, וְגַם דְּמִיוֹן גָּדוֹל, כִּי מָה אַתָּה יוֹדֵעַ מָה עוֹבֵר עַל הַשְּׂנֵי?! הֲנֵה רוֹאִים אָדָם, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהוּא הֵכִי מְאֹד, וְאוֹי וְאַבּוֹי מָה שְׂעוֹבֵר עָלָיו, וְלָכֵן אֵין לְקַנֵּא בַּזּוּלָת. חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (אֲבוֹת, פָּרָק ד'): אֵיזָהוּ עֲשִׂיר? הַשְּׂמִחַ בְּחֻלְקוֹ; הֵינוּ שְׂאִינוּ רוֹצֵה אֶת הָעֶשֶׂר שֶׁל הַזּוּלָת, אֲלֵא שְׂמִחַ בְּשֵׁלוֹ. אֲבָל סוּף כָּל סוּף אָנוּ בְּשֶׁר וְדָם, וְנִכְנְסִים בָּנוּ בְּאֵיזָה מְקוֹם קִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת עַל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְזֶה כָּלֵל הַצָּרוּת שְׂעוֹבְרוֹת עָלֵינוּ, כִּי

אם אדם הֵיךְ מֵאֲמִין בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁכָל הַקּוֹרָה אֲתוֹ, דְּבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן אֵינוֹ נֶעֱשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, אָדָם זֶה הֵיךְ בֶּן חוּרִין, וְלֹא הֵיךְ חֶסֶר לוֹ דְּבַר; כִּי כָּל הַגְּלוּת, אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ז'), הִיא רַק מַחֲמַת חֶסְרוֹן אֲמוּנָה, כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעַדָּיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְדְבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן אֵינוֹ נֶעֱשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְכִמוֹ שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (חֶלֶץ ז'): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבְּעוֹ מִלְּמָטָה, אֲלֵא אִם-בֶּן מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה; אָדָם אֵינוֹ מְקַבֵּל מִכָּה קִטְנָה אֲלֵא אִם הַכְרִיזוּ קָדָם בְּשָׁמַיִם. כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ זֹאת, הוּא נִגָּאֵל מִכָּל צָרוֹתָיו, וְשׁוֹם דְּבַר אֵינוֹ שׁוֹבְרוֹ, וְהוֹלֵךְ וּמְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ עַל כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו. אִךְ דָּא עָקָא, כְּשֶׁעוֹבְרִים עָלֵינוּ מִשְׁבָּרִים וְגִלְיָם, נִכְנָסִים לָנוּ הַרְהוּרֵי כְּפִירָה וְאֶפִיקוֹרְסוֹת. וְלִכֵּן זֹאת עָלֵינוּ לְבַטֵּל מֵאֲתָנוּ לְגַמְרֵי — אֶת חֲמוּץ הַמַּחֲזִין; הַרְבֵּה פְּעָמִים אָדָם שׁוֹאֵל: "עַל מָה וְלָמָּה אָנִי סוֹבֵל סִבָּל כְּזֶה"?! אֲשֶׁר דְּבוּרִים כְּאֵלוֹ הֵם כְּפִירָה מְחֻלָּטָה. וְעַל הָאָדָם לְבַטֵּל עֲצָמוֹ לְאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, לְדַעַת שְׁכָל מַה שֶּׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה — זֶה לְטוֹבָה, כָּל מָאן דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עֵבִיד (בְּרִכּוֹת ס.); וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ד'): אִם אָדָם יוֹדֵעַ, שְׁכָל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו זֶה לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מְרַגֵּישׁ אֶת

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְזֶה נִקְרָא שְׁאָנוּ מְקַבְּלִים עָלֵינוּ מַחֲזִין
עָלֵינוּ.

כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּמִצְרַיִם, סָבְלוּ סָבֵל גָּדוֹל מְאֹד,
כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אֹמְרִים (מִדְרַשׁ אֲגָדָה), שְׁכָל אַמּוֹת
הָעוֹלָם בָּאוּ לְמִצְרַיִם, וְהִתְעַרְבוּ בֵּין הַמִּצְרַיִם, עִם כָּל זֹאת
אֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תּוֹרַת פְּתָנִים אַחֲרֵי י"ח): מִגִּיד
הַפְּתוּב, שְׁמַעְשִׂיהֶם שֶׁל מִצְרַיִם מְקַלְקְלִים מְכַל הָעֵמָמִין.
הַמִּצְרַיִם הָיוּ מְזֻהָמִים, שְׁטוּפִים בְּעַרְוֹת, בְּכַפִּירוֹת
וְאִפְּיִקוּרְסוֹת וּבְכִשְׁפִּים, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (תְּנָא דְבִי אֵלֵיהּ רַבָּה ז'):
אֵין לָךְ אִמָּה בְּעוֹלָם שֶׁהִיְתָה שְׁטוּפָה בְּדַבָּרִים מְכַעְרִים
וְחִשּׁוּדָה בְּכִשְׁפִּים וּבְזֻמָּה וּבְכָל דְּבָרִים מְכַעְרִים אֲלָא
הַמִּצְרַיִם בְּלָבָד. וְהִנֵּה עִם יִשְׂרָאֵל הֵצְרָכוּ לְהִיּוֹת
מְשַׁעְבָּדִים תַּחַת הַגְּרוּעִים שְׁבָאֵמוֹת, וְלִרְאוֹת אֶת
מִדּוֹתֵיהֶם וְהִנְהַגּוֹתֵיהֶם הָרַעוֹת, אֲבָל נִזְדַּכְּכוּ שָׁם, וְלֹא שָׁנוּ
שָׁמָּה, לְבוֹשָׁם וּלְשׁוֹנָם, עִם יִשְׂרָאֵל הִחֲזִיקוּ עֲצָמָם חֲזָק,
עַדִּי הִגִּיעָה עֵת גְּאֻלָּתָם; אֲשֶׁר דָּבָר זֶה סוּבֵב בְּכָל שָׁנָה
וְשָׁנָה וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (פְּסָחִים קט"ז): בְּכָל דּוֹר
וָדוֹר חָיִב אָדָם לִרְאוֹת עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.
בְּמִצְרַיִם כָּלֵנוּ הִסְתַּוְּבַבְנוּ בְּתוֹךְ אִמָּה מְזֻהָמָת וּמְלַכְלָכָת,
וְרֵאֵינוּ מַעְשִׂיהֶם הָרַעִים, וּבָאֵנוּ לְמָה שְׁבָאֵנוּ, וְחֲזַרְנוּ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְדָבָר זֶה סוּבֵב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל
דּוֹר וָדוֹר, שְׁשָׁבִים בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיוֹצְאִים מְכַל הַזִּהְמָה

והבוץ שנשקעו בו. ולכן התקינו חכמינו הקדושים לקרא קריאת שמע בבקר ובערב, ובתוך קריאת שמע מזכרת יציאת מצרים, כדי לחזק את עצמנו באמונה בהקדוש ברוך הוא, לדעת שהוא יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא, שזה יסוד אכילת מצה. כי חמץ, זהו חמוץ המח, שאדם מחמיץ מחו, ושואל קשיות וספקות, כי כל אחד ששב בתשובה, אשר הרבה פעמים עולות לו שאלות על עצמו, ושאר מיני בלבולים, ומתחרט — אולי כף יעשה, אולי יחזר בשאלה וכדומה, שכל זה בכלל חמץ, חמוץ המחין. ולכן בכל יום ויום אנו מזכירים בבקר ובערב: "שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד", כדי לזכור כל היום והלילה אחדותו יתברך. ומזכירים בקריאת שמע יציאת מצרים, שנזכר שאנו שבים בתשובה בכל יום ויום, ויוצאים ממצרים, ואסור לנו להחמיץ את המח, אלא להזדרז ולחזור בתשובה שלמה, ואם זה נאמר על כל השנה, תתארו לעצמכם על הלילה הזה ליל "בדיקת חמץ", איך אנו צריכים לבדק בחורים ובסדקים של לבנו האם אנו מתחרטים שחזרנו בתשובה, חס ושלום?! היש לנו אילו ספקות ושאלות?! ובזה אנו בודקים את החמץ בלילה הזה, לשרש מאתנו את כל הקשיות, להחדיר בנו אמונה פשוטה בו יתברך, לידע ולהודיע ולהודע, אשר (דברים לב, ד): "הצור תמים פָּעֵלוּ, אל אמונה ואין עָוֹל, צדיק

וַיֵּשֶׁר הוּא", מֵה שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה זֶה בְּחֶסֶד
 וּבְרַחֲמִים, בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט, וְאֶפְלוּ בַּיְסוּרִים שֶׁמְבִיא
 עָלֵינוּ, צָרִיךְ לְזַכֵּר שְׂאוֹהֵב אוֹתָנוּ, אֲלֵא מִטְרַת הַיְסוּרִים
 שֶׁשׁוֹלַח לְאָדָם, זֶה כְּדֵי לְהַזְכִּירוֹ לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה. כִּי אָדָם
 הוּא בְּחִינַת יֵשֶׁן, שׁוֹכַח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא שׁוֹלַח לוֹ יְסוּרִים, כְּדֵי שְׂיָבוֹא בְּחִזְרָה אֵלָיו, וְהַיְסוּרִים
 הֵם כְּעֵין צְבִיטָה, שֶׁמְעוֹרְרִים אֶת הָאָדָם אֶל קוֹנוֹ. וְלִכֵּן
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (בְּרַכּוֹת ה.): כָּל שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא חָפֵץ בּוֹ — מְדַכְּאוּ בַּיְסוּרִים, וְאִם קִבְּלָם, יֵרָאֶה זֶרַע
 יֵאָרִיךְ יָמִים. לִכֵּן עָלֵינוּ לְדַעַת, שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ אוֹהֵב אוֹתָנוּ,
 וְרוֹצֵה שְׁנַחֲזוֹר אֵלָיו, חָפֵץ לְהַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ אוֹרוֹת צַחְצַחוֹת,
 דְּבִקּוֹת עֲלִיּוֹנָה, מַחֲזִין זַכִּים, שְׁנוֹזְכָה לְהַפִּירוֹ, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל
 (תְּנַחֲוּמָא נְשֵׂא ג'): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹלָמוֹ,
 נִתְאַוָּה שְׂיִהְיֶה לוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים; אֲבָל נִשְׁמַתְנוּ
 שֶׁמְסֻתּוֹבְבַת בְּזֶה הָעוֹלָם, שׁוֹכַחַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְהַקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אוֹתָנוּ, עַל-כֵּן שׁוֹלַח לָנוּ יְסוּרִים, וְאִם
 יֵשׁ לָנוּ שְׂכָל, וְאָנוּ חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה שְׂלֵמָה, וּבוֹרְחִים
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאוֹמְרִים לוֹ: "רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חֲטָאתִי,
 עֲוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי", וּמְקַבְּלִים קְבָלוֹת בְּחִזְרָה בְּתְשׁוּבָה
 שְׂלֵמָה, לְשֹׁמֵר שִׁבְתָּ בְּהַדְיוֹר רַב, לְשֹׁמֵחַ כָּל הַשָּׁבַת, לְהַנִּיחַ
 תְּפִלִּין כָּל יוֹם, לֵילֵךְ עֶרֶב, בְּקָר וְצָהָרִים לְבֵית-הַכְּנֶסֶת
 לְהַתְפַּלֵּל, לְקַבֵּעַ עֲתִים לְתוֹרָה, לְקַיֵּם מִצְוֹת בְּשִׂמְחָה,
 הַאֲשֶׁה מְקַבְּלַת עַל עֲצָמָה כְּסוּי רֵאשׁ, שֶׁלֹּא יֵרָאוּ שׁוֹם

שְׁעָרוֹת מֵרֵאשָׁה, שְׁכָתוֹב בַּזֶּהָר (נִשְׂא קִכּוֹ), שְׁכָל הַצָּרוֹת
 בַּבַּיִת הֵן מִחֲמַת גְּלוּי שְׁעָר, שְׁזָה גּוֹרֵם עֲנִיּוֹת, מִחֲלוֹת
 וְכוּ', הָאִשָּׁה תִּשְׁמַר טְהָרַת הַמִּשְׁפָּחָה, הַדִּלְקַת גְּרוֹת. וְאִם
 אֲכֵן נִקְבַּל עַל עֲצִמְנוּ קִבְלוֹת חֲזָקוֹת, נִמְתִּיק מֵאֲתָנוּ אֶת
 הַדִּינִים. אָבֵל אִם, חֵס וְשָׁלוֹם, אֵין שָׁבִים בְּתִשׁוּבָה, אֲזִי
 מִקְבָּלִים עוֹד וְעוֹד מִכּוֹת. כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (מִנְחוֹת נג): מֵה
 זֵית אֵינוּ מוֹצִיא שְׁמֵנוּ אֶלָּא עַל-יַדֵי כְּתִית, אֵף יִשְׂרָאֵל
 אֵינָם חוֹזְרִים לְמוֹטָב אֶלָּא עַל-יַדֵי יִסּוּרִים; לָכֵן בְּלִילָה
 זֹה, לֵיל "בְּדִיקַת חֲמֵץ", עֲלִינוּ לְבַדֵּק בַּחֲזָרִים וּבִסְדָּקִים,
 הֵיכָן אָנוּ אוֹחֲזִים בְּאֲמוּנָה, אִם אָנוּ בְּאֲמַת דְּבוּקִים
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִם אָנוּ בְּאֲמַת רוּצִים לְחֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שְׁזָה סוּד הַלִּילָה הַזֶּה, שְׁבוּדָקִים בּוֹ אֶת
 הַחֲמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, שְׁזָהוּ סֶמֶל לְצַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, לְחֲכָמֵי
 הַתּוֹרָה וְלַגְּדוּלֵי הַדּוֹר, שְׁנִקְרָאִים גֵּר, כִּי נִשְׁמַתָּם מֵאִירָה
 בְּאוֹר הַתּוֹרָה, וּדְבוּקִים הֵם בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנִשְׁלְחוּ
 עַל יָדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּחֻמְלָתוֹ עֲלֵינוּ לְהַנְחוּתָנוּ,
 וְעֲלֵינוּ לְצִיְתָם דְּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן, וְלֹא לְהַטּוֹת
 מִפְּסָקֵיהֶם כִּהוּא זֶה, אֶלָּא לְשִׁמְעַע בְּקוֹלָם, וְלִילֵךְ כְּפִי אֲשֶׁר
 יוֹרוּנוּ. כִּי עִם יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה עִם רַק עַל-יַדֵי אֲמוּנַת
 חֲכָמִים, וְכִמוֹ שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת יד, לא): "וַיֵּאֱמִינוּ בֵּה' וּבִמִּשְׁה
 עֲבָדוֹ", שׁוֹאֲלִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח): אִם
 בְּמִשְׁה הָאֲמוּנָה בֵּה' לֹא כָּל שְׁכֵן? אֶלָּא שְׂאֵי אֲפֶשֶׁר לְהַגִּיעַ
 לְאֲמוּנַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא עַל-יַדֵי אֲמוּנַת חֲכָמִים;

בדיקת חמץ

עג

ולכן דיקא בלילה זה עלינו לבדק עצמנו היטב, האם יש לנו אמונת חכמים?! האם איננו מתלוצצים, חס ושלום, מאיזה חכם, צדיק, ירא שמים וכו'?! פי, לצערנו הרב, חלפו הרבה חודשים מראשית השנה, ומי יודע אם לא זלזלנו בתלמידי חכמים, באחד ירא שמים הדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, מיחד יחודים, מי יודע אם לא דברנו רע על איזה צדיק, אשר מקבלים על כך ענש גדול מאד, פי הקדוש-ברוך-הוא מאד מקפיד על כבוד חכמי ישראל יותר מאשר על כבודו. ולכן דיקא בלילה זה, ליל "בדיקת חמץ", נשרש מאתנו את הכפירות והאפיקורסות והספקות שנשרשו בנו משך השנה, וכן שהלכנו אחר ליצני הדור, הערב-רב, שהם רשעים ארורים, אשר מהם אנו סובלים, כי הם עושים ליצנות מחכמי התורה וגדולי הדור הדבוקים באין סוף ברוך הוא. הלילה הזה ליל "בדיקת חמץ", עלינו לבדק למה אנו כל השנה עצובים, שבורים ומדכדכים, והאם זה יעזר לנו, והאם זה עוזר לנו?! הלא זה נובע מכפירות ואפיקורסות, מפגם אמונת חכמים. פי אם היתה לנו אמונה, שרק הקדוש-ברוך-הוא נמצא, ואין בלעדיו נמצא, וכל צרכינו נבקש ממנו יתברך, כמובא (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כה), שההתבודדות היא מעלה עליונה מהכל; דהינו שאדם ירגיל עצמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא בשפת האם שלו, וכל צרכיו יבקש ממנו

יתברר, אין טוב יותר מזה. כי הנה אדם מספן, מסתובב בזה העולם כבעולם התהו, עד כדי כך, שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס'): יש בני-אדם שישנים את ימיהם; וכמה יש לנו בזה העולם? שבעים שנה, כמו שכתוב (תהלים צ, י): "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), שהשבעים שנה הם כרבע שעה. ואומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה צו, סימן ב'): כצל ימינו על הארץ, והלואי כצלו של כתל או כצלו של אילן, אלא כצל צפור הפורח באויר; הנה אדם נולד, והנה נעשה בר מצוה, והנה מתחתן, והנה נעשה אב, והנה הוא סבא וכו', והנה עוזב את זה העולם, ומה נותר ממנו? רק המצוות שמקיים, רק התורה שלומד, רק הטוב והחסד שעושה עם הזולת. ולכן הלילה ליל "בדיקת חמץ", עלינו לבדק עצמנו היטב היטב, למה אנו ממרמרים? למה אנו בעצבות?! סימן שעדין האמונה אצלנו אינה בשלמות, כי אם היתה בשלמות, היינו תמיד שמחים. אשר אצלו יתברר כתוב (דברי הימים-א' טו, יז): "עז וחדוה במקומו", אצלו יתברר יש רק שמחה. ולכן בפשיהודי שמח, סימן שיש לו אמונה. אף כשאדם מספן עצוב, שבור ומדכא, סימן שבאיזה מקום אינו מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, שהכל מאתו בהשגחה פרטית, כמאמרם ז"ל (יומא לח): בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך, אין אדם נוגע במה שמוכן

בדיקת חמץ

עה

לְחַבְרוּ, וְאִין מְלָכוֹת נוֹגְעַת בְּמְלָכוֹת חֶבְרָתָהּ אֶפְלוּ כְּמֵלֵא
נִימָא; אָף אֶחָד אֵינּוּ יָכוֹל לְשַׁבֵּר אוֹתָהּ, אִם תִּהְיֶה לָּךְ
אֲמוּנָה. וְאוֹמֵר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קנ"ה): מִי
שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, יֵשׁ לוֹ כַּחַ הַגָּדֵל וְכַח
הַצּוּמַח, וְהוּא רַק מִתְעַלֶּה, וְאָף אֶחָד אֵינּוּ יָכוֹל לְשַׁבְרוּ.

וְלָכֵן דִּיקָא הַלֵּילָה הַזֶּה לַיִל "בְּדִיקַת חֶמֶץ", שְׂאֵנוּ
מְכִינִים עֲצָמֵנוּ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הַנִּפְלֵא שֶׁל חַג הַפֶּסַח,
חַג הַחֲרוּת, יְצִיאַת מִצְרַיִם, אֲשֶׁר רַק בְּזִכּוֹת הָאֲמוּנָה זָכִינוּ
לְצֵאת מִמִּצְרַיִם, כְּמֵאמָרָם ז"ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה כג, סִימָן ה'):
לֹא נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל רַק בְּזִכּוֹת הָאֲמוּנָה, וְלֹא יִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל,
אֶלָּא בְּזִכּוֹת הָאֲמוּנָה. וְלָכֵן הֵבֵה נְבִדֵק עֲצָמֵנוּ בַּלַּיִל
"בְּדִיקַת חֶמֶץ", אִם אָנוּ חֲדוּרִים אֲמוּנָה, וְאִם אָנוּ
שְׂמֵחִים, בָּאוּ נְשֹׂרֵף אֶת הַכְּפִירוֹת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת, הֵבֵה
נְשֹׂרֵף אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת. וְעַל כֵּלָּם — עָלִינוּ לְבִדֵּק
הַלֵּילָה הַזֶּה הֵיטֵב הֵיטֵב — הֵיכֵן אָנוּ אוֹחֲזִים בְּאַהֲבַת
יִשְׂרָאֵל, אֲהַבַת הַזֵּוּלָת. לְדַאֲבוּנֵנוּ הָרַב, נְדַבֵּק בְּנוֹ הַחֶמֶץ,
חֲמוּץ הַמַּח, הַקְּנָאָה וְהַשְּׂנָאָה, שְׂאֶחָד מְקַנָּא בְּשָׂנִי וְשׂוֹנָא
אוֹתוֹ. הֵבֵה לֹא נַעֲבֹד זֶה עַל זֶה, הָאִם שְׂרַפְנוּ אֶת הַגּוֹזְעָנוֹת
שְׂנַדְבְּקָה בְּנוֹ? ! רוֹאִים אֶת הַשְּׂנָאָת חֲנָם שְׂאֶחָד שׂוֹנָא אֶת
הַשְּׂנִי עַל לֹא דְבָר, זֶהוּ הַחֶמֶץ, וְאֵיךְ אָנוּ יְכוּלִים לְהַגְאָל,
בְּשַׁעַה שְׂעֵדִין יֵשׁ בְּנוֹ טִינָה כְּלָפִי אֵיזָה בַּר יִשְׂרָאֵל? !
בְּעַת שְׂעֵדִין יֵשׁ בְּנוֹ קְנָאָה בְּאֵיזָה יְהוּדִי? ! אֲשֶׁר אוֹמְרִים

חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שַׁבַּת קִנּוּב): כָּל מִי שֵׁישׁ קִנְיָה בְּלִבּוֹ —
 עֲצֻמוֹתָיו מְרַקֵּיבִים; וְלֹא אַחַר הַמּוֹת, אֲלֹא בַּחַיִּים חַיּוֹתוֹ,
 אָדָם נֶרְקַב מֵרַב קִנְיָה, וְאִינוּ יוֹדֵעַ, שֶׁעַל זוּלָתוֹ עוֹבְרִים
 יוֹתֵר מִשְׁבָּרִים מֵאֲשֶׁר עוֹבְרִים עָלָיו. וְהִנֵּה אֵף אֶחָד אֵינוֹ
 רוֹצֵה לְהִבִּין אֶת זֹאת, כָּל אֶחָד חוֹשֵׁב, שֶׁרַק לוֹ מְרִים
 הַחַיִּים וְכוּ', אֵף בְּאֵמַת אֵין אָדָם בְּזֵה הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר
 עָלָיו אֵיזָה מִשְׁבָּר, אֲלֹא כָּל אֶחָד וְטַבְּעוֹ, אֶחָד יְכוּל
 לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר וְאֶחָד פְּחוֹת וְכוּ'; כִּי הָעֶקֶר בְּזֵה הָעוֹלָם
 הַתְּחִזּוּקוֹת, שֶׁזֶה סוּד מִצָּה, שֶׁהִיא גְלוּי אֲלֻקוֹת. לְכֵן כְּתוּב
 בְּזֵהר (חֶלֶק ב' קִפְג:), שֶׁאֲכִילַת מִצָּה זֶה מֵיכָלָא דְמַהִימְנוּתָא,
 מֵאֲכָל שֶׁל אֲמוּנָה, וּמֵאֲכָל שֶׁל רְפוּאָה. וְאוֹמֵר רַבְּנּוּ ז"ל
 (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'), שֶׁאָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְחַפֵּשׁ
 וּלְבַקֵּשׁ בְּעֲצֻמוֹ, הֵיכֵן הוּא אוֹחֵז בְּאֲמוּנָה, כִּי כָּל הַמַּחְלוֹת
 וְהַחֲלָאִים רָעִים, שֶׁבָּאִים עַל הָאָדָם, זֶה רַק מִחֲמַת חֶסְרוֹן
 אֲמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כח, נט): "וְהִפְלָה הַגּוֹי"ה אֶת
 מַכּוֹתָי, מִכּוֹת גְּדוּלוֹת וְנֶאֱמָנוֹת, וְחֲלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים",
 מֵהוּ הַלְשׁוֹן 'וְנֶאֱמָנִים'? אֲלֹא שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן
 אֲמוּנָה; כִּי בְּנֵי-אָדָם סוֹבְלִים סֶבֶל רַב, חֲלִי עֲצָבִים וְכוּ'
 רַק מִחֲמַת חֶסְרוֹן הָאֲמוּנָה. וּמֵהֵיכֵן בָּאָה הַקִּנְיָה
 וְהַשְׁנָאָה? רַק מֵעֲצָבִים הַנוֹבְעִים מֵהַעֲדָר אֲמוּנָה. כִּי כִּיצַד
 יִתְכַּן שְׂיִהוּדֵי שׁוֹנֵא אֶת זוּלָתוֹ, וְיוֹצֵא בְּעֲצָבִים עָלָיו? רַק
 מִחֶסְרוֹן אֲמוּנָה. כִּי אִם הָיָה אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְכֹל יִשְׂרָאֵל חֲבִיבִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵם בְּנָיו,

לא היתה שונאה וקנאה, אף בשביל הבחירה והנסיון ברא הקדוש-ברוך-הוא את הס"מ, שכל כחו 'הפרד ומשול', אשר אין מושבה, אין עיר וכפר, שאין שם סמ"ך-מ"ם, שעושה פרודים. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (תקוני זהר, תקון סט), שבערב פסח נשרף הסמ"ך-מ"ם. ולכן הבה נבדק בליל "בדיקת חמץ", אם אין בנו פרודים ופלוגים. ואומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין כו:): איזהו שונא? כל שלא דבר עם זולתו שלשה ימים. ומוסיפים ואומרים: לא נחשדו ישראל על כף; כי חכמינו הקדושים לא יכלו לתאר ולשער, שיתכן כדבר הזה שיהודי ישנא יהודי שני, עד כדי שלא ידבר עמו שלשה ימים. והנה אנו רואים, שישנן מפלגות פלג, פלג, ושונאים זה את זה, וישנה גזענות ארוכה בין עדות לעדות, ומה זה צריך להיות?! הלא חכמינו הקדושים אומרים (עדות ח, ז): אין אליהו בא — לא לרחק ולא לקרב, אלא לעשות שלום בעולם. ולכן מה אנו אומרים בשבת הגדול: "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". לפני הגאולה, הקדוש-ברוך-הוא שולח לנו את אליהו הנביא, ולשם מה? שיעשה שלום בינינו. ולכן הלילה הזה עלינו לקבל על עצמנו לעקר את החמץ, שזה כלל הקנאה והשנאה שיש בין איש לרעהו, באו נקל את העבודה של אליהו הנביא, שלא יצטרך לעבד כל-כף קשה על מנת לעשות שלום בינינו. הבה הלילה

הַזֶּה נִשְׂרַשׁ אֶת הַשְּׂנֵאָה שֵׁשׁ בֵּינֵינוּ, אֲשֶׁר נֹבְעַת מִפְּגַם הָאֱמוּנָה; כִּי הַמְּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שִׂיּוּדֵעַ שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָהּ, הוּא יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל יְהוּדֵי הוּא בָּנוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאִיךְ יְכוּלִים לְשַׁנֵּא אֶת הַבֵּן שֶׁל הַמֶּלֶךְ? ! וְכַמְּאֵמֵר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ זִי"ע: כְּשִׂאוּהֵבִים אֶת הָאָבָא — אוֹהֵבִים אֶת הַבָּנִים, וְכְשִׂאוּהֵבִים אֶת הַבָּנִים — אוֹהֵבִים אֶת הָאָבָא. וְלִכֵּן הַלֵּילָה הַזֶּה הוּא לֵילָה מְיֻחָד, לֵיל "בְּדִיקַת חֶמֶץ", שֶׁאֲנוּ בּוֹדְקִים אֶת הַחֶמֶץ, וְעוֹקְרִים אֶת הַכְּפִירוֹת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת, אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹן, אֶת הַשְּׂנֵאָה וְהַקְּנָאָה, וּמְקַבְּלִים עַל עַצְמֵנוּ שְׂנֵהִיָּה בְּשָׁלוֹם עִם כָּל יְהוּדֵי, וְנַעֲזֹר לְכָל אֶחָד. וְלִכֵּן קִדְּם חֵג הַפֶּסַח יְהוּדִים קְדוּשִׁים עוֹזְרִים זֶה לְזֶה בְּמַעוֹת קִמְחָא דְּפֶסְחָא, וּמִי כְּעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵין לוֹ מַה לְהַתְּבַיֵּשׁ עִם עַם יִשְׂרָאֵל, אֵיזוֹ גְּמִילוֹת חֻסֵּד עוֹשִׂים יְהוּדִים זֶה עִם זֶה, וּבְזָכוֹת זֶה כְּלָנוּ כְּכָר רְאוּיִים לְהַגָּאֵל, וְיִשְׁלַח לָנוּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁבוּא יָבוֹא וְלֹא יֵאָחֵר, וְיִגְאָלֵנוּ גְּאֻלַּת עוֹלָם, וְנִזְכֶּה לְרְאוּת בְּמוֹ עֵינֵינוּ בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אָמֵן וְאָמֵן !

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!